

Isak Dinesen, *Set contes gòtics*.
Traducció de Jordi Arbonès.
COLUMNA. Barcelona, 1995.

Entre el Nord i l'Àfrica

Universitat Autònoma de Barcelona
Biblioteca d'Humanitats

JOSEP BARGALLÓ VALLS

Nascuda a Rungsted, prop de Copenhaguen, el 1885, l'escriptora danesa Karen Blixen -que utilitzà diversos pseudònims, entre els quals el d'Isak Dinesen- és, sense cap mena de dubtes, una de les clàssiques de la narrativa del segle XX. Blixen, o Dinesen, tant se val, és un d'aquells casos en què biografia i producció literària mantenen uns paral·lelismes evidents en què la vida i l'obra caminen per uns viaranyes que s'entrecreuen.

Karen Blixen, a més d'estudiar al seu país, ho féu a París i a Roma, i després de casar-se amb el seu cosí, el baró Blixen-Friéncke, visqué a Kenya gairebé una vintena d'anys, fins al 1931. És després de retornar a Dinamarca, ja divorciada, que es planteja amb fermesa la seva carrera literària, en la qual alternà el danès i, primordialment, l'anglès. El 1934 publicà, precisament, el seu primer llibre reconegut, *Seven Gothic Tales*, aquests *Set contes gòtics* que, en traducció de Jordi Arbonès, ha publicat en català Columna.

La popularitat i el traspass fronterer, el reconeixement arreu d'Europa, li arribà amb *Out of*

Africa (1937), un volum de records kenyans, i amb *Winter's Tales* (1942). La seva producció anà desenvolupant-se fins a la seva mort, a Copenhaguen, el 1962, bàsicament amb volums autobiogràfics d'ambient africà, com *Shadows on the Grass* (1960) i llibres de relats.

Tot i que, com acabem de veure, aquests *Set contes gòtics* els hem de situar en els seus inicis com a autora publicada, no es tracta d'un volum de joventut, sinó ja d'una obra de maduresa, i no només per la mateixa edat de l'autora -d'uns cinquanta-cinc anys-, sinó també per la solidesa i la maduresa literària que s'hi pot constatar. De fet, malgrat que la crítica estrictament contemporània va qualificar els *Set contes gòtics* com un conjunt de relats de regust tardoromàntic, la seva lectura ens obre un món que va molt més enllà.

DESIG DE PLAER

Hi ha, evidentment, una ambientació goticista -la majoria dels textos cal situar-los, temporalment, tot al llarg del vuitcent; la seva atmosfera sovint és gairebé claustrofòbica, ubicada en espais tancats; el meravellós hi és present com un element més d'a-

questa decoració antiga, com una quotidianitat que no sobta-, però hi ha també tota una configuració psicològica dels personatges que supera el regust romànticista. Hi ha les reflexions d'aquests personatges dibuixats amb riquesa, tant els masculins com els femenins, les seves inquietuds vitals, tant sentimentals com espirituals. Hi ha, per damunt de tot, la recerca del plaer, ja sigui intel·lectual o físic, la voluntat moguda pel desig. No es tracta, ben segur, d'un plaer o un desig superficials, sinó d'unes sensacions d'arrels més pregones.

Com comentàvem, Dinesen utilitza les seves vivències com a material literari d'arrencada: des de la caracterització aristocràtica de bona part dels personatges i dels ambients fins a la diversa geografia en què transcorren aquests contes; dels països nòrdics a l'Àfrica negra, tot passant per Itàlia, sempre amb una descripció que, sense pretendre ser preciosista, sense voler-ne fer una miniatura, sap situar-nos en l'espai a través d'elements de la vida més quotidiana, el beure, el menjar, les olors, els costums.

I, encara, una darrera característica que arrodoneixi la soli-

desa de cadascun dels *Set contes gòtics*: l'existència d'una gran quantitat d'històries que són introduïdes en cadascun dels relats, com una mena de contes dins el conte, de petites narracions que haguessin pogut tenir la seva volada literària pròpia, però que Dinesen ha volgut subjuguar a una història superior.

TEXTOS PARLATS

Aquest entramat d'històries, fonamentades gairebé sempre en un diàleg continuat entre personatges, no deixa de denotar un evident gust per la narrativa oral, pels contes explicats de viva veu, una mena de barreja entre l'oralitat de la rondallística nòrdica i una altra oralitat prou distinta, la dels pobles africans. De la mateixa manera, alguns d'aquells elements meravellosos que hem apuntat -com ara una priora que esdevé mona o, aneu a saber, una mona que, quan vol, és priora- semblen prendre cos en aquesta tradició de negritud, mentre que d'altres -les germanes que sopen amb el fantasma del seu germà, mariner i viatger, desaparegut- s'insereixen en la tradició meravellosa romàntica, més occidental.